

beteekenis voor de diagnostiek van de acute pancreatitis. Op één mogelijkheid voor vergissingen wordt de aandacht gevestigd. Hevige buikpijn en hyperglycaemie komen immers ook voor bij praecoma diabeticum. Dan bestaat echter tevens sterke acidosis, die bij pancreatitis meestal ontbreekt. 5de: Sterke hyperglycaemie en a fortiori doorgaande stijging gedurende het beloop, maakt de prognose slecht. 6de: Het therapeutisch belang is groot. Ook waar operatief werd ingegrepen, was insuline meermalen levensreddend. (*Bull. et Mém. d. l. Soc. Nat. de Chir.* 1934 blz. 25—32).

H. J. VIERSMA.

Heelkunde.

Afwijkingen aan het kaakgewricht. — In verband met de geringe belangstelling, die er gewoonlijk bestaat voor klachten bij het kauwen, wijst ERICH SONNTAG nog eens op de velerlei afwijkingen in het kaakgewricht, welke hieraan ten grondslag kunnen liggen. (*Zentralbl. f. Chir.* 1934 No. 25 pag. 1469).

De patiënt heeft in het oor uitstralende pijn bij het kauwen en wordt verontrust door hard knappende geluiden en ruw schuren. De bewegelijkheid wordt slechter, zoowel openen gaat moeilijk („Klemme”) als sluiten („Sperre”) en de occlusie van het gebit verandert langzamerhand.

In zijn referaat gaat SONNTAG niet verder in, op de fracturen en luxaties en noemt alleen de ankylose, die er vaak het gevolg van is. Dit is ook vaak het resultaat van ontstekingen, welke evenwel zeldzaam zijn, behalve de acute, banale, etterige, na ongevallen en als complicatie van mond- en ooraandoeningen en vooral embolisch bij puerperale sepsis. Ook roodvonk, typhus, mazelen, varicellen en polyarthritis rheumatica kunnen de oorzaak zijn. Door de behoefte tot kauwen en spreken wordt vaak ontstaan van een ankylose met vrucht tegengewerkt. Alleen de gonorrhoe maakt ook hier een uitzondering en blijft in den kinderleeftijd vaak onopgemerkt. De kaak schuift naar voren, wat overeenkomt met den meest ontspannen stand van het gewricht volgens BONNET, als hierin de ontsteking bestaat.

Van de chronische ontstekingen is tuberculose als oorzaak zeldzaam en syphilis (vaak dubbelzijdig) komt nog minder vaak voor. Belangrijk is verder vooral de arthritis deformans, waarvan in enkele gevallen de oorzaak gezocht wordt in atactische kauwbewegingen bij zenuwstoornissen, terwijl ook primitief levende volken door lang en krachtig kauwen (!? ref.) last hebben van de kaakgewrichten. Verder zijn van belang chondromatosis capsularis, hypertrophie van het gewrichtskopje, afwijkingen aan den discus, habitueele luxaties, epiphyseolysis en contracturen. De diagnose is vaak moeilijk te stellen. Goede X-photo's zijn beslist noodzakelijk, maar laten ook nog vaak in den steek, terwijl de klachten lang niet parallel behoeven te loopen met de gevonden afwijkingen. Zij zijn even vaak ernstig als volkomen afwezig! Bij ankylose is het moeilijk uit te maken welke kant aangetast is. Vaak is proef-operatie het eenige middel om tot een diagnose te komen en zeer vaak zijn langs heelkundigen weg werkelijk ver-

bluffend goede resultaten te verkrijgen bij ernstige klachten, of in cosmetisch opzicht.

De nabehandeling — men plege overleg met een tandarts — vereischt veel zorg.

Voor nadere, vooral ook technische bijzonderheden en oriëntering in de literatuur is het referaat van SONNTAG zeer geschikt.

A. COLAÇO BELMONTE.

Kindergeneeskunde.

Primaire anaemie van den pasgeborene zonder erythroblastose. — Vele onderzoekers nemen aan, dat icterus gravis neonatorum, hydrops universalis foetalis en primaire anaemie drie verwante ziektebeelden zijn, alle berustende op een pathologische erythroblastose. Daarom is het van belang, dat BROWN en zijn medewerkers thans uitvoerig de ziektegeschiedenis en het sectieverslag mededeelen van een nauwkeurig onderzocht geval van primaire anaemie bij een pasgeborene, bij wien na den dood geen teekenen van erythroblastose in de verschillende organen werd gevonden.

Den zesden dag werd de bleekheid bij dit kind opgemerkt. Op den achtsten dag werd gevonden: haemoglobinegehalte 20 pCt., aantal roode bloedlichaampjes 1380000. Verder een leucocytose tot 60000 met belangrijke verschuiving naar links; op 200 witte cellen werden 6 normoblasten geteld. Voordat de voorgenomen bloedtransfusie verricht kon worden, werd het kind zeer bleek en stierf plotseling. Bij de sectie vond men gedeeltelijke atelectase van de long met oedeem, troebele zwelling van de inwendige organen, oedeem van de hersenen en hyperplasie van het beenmerg. Maar nergens de bekende haarden van nieuwvorming van bloed zoo typisch voor erythroblastose.

Andere oorzaken voor het ontstaan van zulk een zware anaemie (bloeding, haemorrhagische diathese, aangeboren lues, haemolytische anaemie, (praematuritas, sepsis, aplastische anaemie en leucaemie) konden worden buiten gesloten.

Behalve dit geval is in de literatuur nog een ander geval bekend van zoogenaamde congenitale anaemie zonder erythroblastose in het verslag van de sectie (PASACHOFF en WILSON, *Am. Journ. of Dis. of Childr.* Juli 1931). Helaas werd in geen van beide gevallen de placenta onderzocht. Voorloopig mag men de opvatting, dat primaire anaemie verwant is aan de beide andere genoemde aandoeningen dus niet voor alle gevallen aanvaarden. (*Am. Journ. of Dis. of Childr.* Dl. 48, Augustus 1934).

M. DE BRUIN.

Huid- en geslachtsziekten.

Het vraagstuk van de aetiologie der pemphigusgroep. — In de *Acta dermato-venereologica*, deel 15, afl. 2 (April 1934), komen URBACH en WOLFRAM terug op de onderzoekingen van URBACH en REISS (1931). In dat eerste artikel werd beschreven, dat het niet zelden gelukte bij konijnen door enting met bloed of blaasvocht van lijders aan pemphigus vulgaris of dermatitis herpetiformis tonisch-clonische krampen en verlammingen der